

De historicistiske villaer – arkitekturudvikling

Arkitekturudvikling

Rosenvængets grunde blev udstykket i perioden 1857-72, og området er det første egentlige villakvarter i Danmark. Bebyggelsens villaer, hvoraf mange er tegnet af nogle af tidens førende arkitekter, udgør i dag en lille grøn perle omgivet af Østerbros senere etageejendomme. Langt de fleste af de endnu bevarede villaer er bygget i historicistisk stil.

Historicismen opstod som stilart i arkitekturen i midten af 1800-tallet og varede frem til begyndelsen af 1900-tallet. Stilartens opblomstring skete stort set samtidigt med Grundlovens indførelse, måske som følge af tidens behov for politisk og kunstnerisk at starte forfra. Man ville skabe et formsprog, der adskilte sig fra enevældens foregående, stramme klassicisme. Samtidig var Danmark på vej ind i en periode med meget høj økonomisk vækst, som resulterede i et omfattende byggeboom over hele landet.

Man hentede inspiration fra tidligere tiders italiensk, fransk, tysk og hollandsk arkitektur blandet med byzantinske og arabiske motiver. Der kan sagtens findes detaljer og ornamentik fra flere forskellige af de tidligere perioder i én og samme bygning. Historicismen har derfor lidt nedsættende været omtalt som stilforvirringens periode, men man har efterhånden fået øjnene op for, at de historicistiske huse grundlæggende er fint proportionerede og udført i en høj håndværksmæssig standard.

Groft sagt kan den historicistiske periode deles i to kategorier: En tidlig periode, ofte kaldet den nationale historicisme, og en sen periode kaldet den europæiske historicisme. Overgangen mellem de to perioder ligger lige før 1870, men er dog så flydende, at der ikke kan drages et helt entydigt skel mellem de to retninger. De fleste villaer i Rosenvænget kan stilistisk dog placeres nogenlunde præcist i enten den tidlige eller sene periode.

← ↑ I den tidlige periode stod husene i blank mur, med få fremhævede detaljer som facadebånd eller indfatninger i en anden farve. Husene var oprindeligt symmetriske længebygninger, ofte som her med en frontkvist. Rosenvængets Allé 41.

↓ I den sene periode blev detaljerne mere fremhævede, fx blev husets hjørner markeret med hjørnekvadere og vinduesindfatninger i puds, der oprindeligt har stået sandstensfarvet. Rosenvængets Sideallé 8.

De historicistiske villaer – arkitekturudvikling

← Dette hus fra 1868 viser, at overgangen mellem den tidlige og sene periode ikke var entydig. Huset har den tidlige periodes symmetri og længeform, men indfatningerne omkring vinduerne har den sene periodes træk, om end de stadig er udført i murværk. Huset har oprindeligt stået i blank mur. Rosenvængets Allé 33.

↑ Den lave del af huset blev forhøjet en smule i 1910, hvor også kvistene kom til – helheden er stadig smuk. Rosenvængets Hovedvej 31.

↓ En udvidelse af trappen i 1937 har medført denne tagkvist, der hverken dengang eller nu passer til huset.

← I den sene periode var detaljeringen i puds omkring hjørner, vinduer, frontkviste og balkoner osv. i fokus, bemærk fx den konsolbårne fordækning over stueetasens vindue. Murværket har oprindeligt ikke været malet. Huset ville vinde ved en fremtidig ændring af bundfarven, så den stod i kontrast til pudsdetaljerne. De ville så blive fremhævet som oprindeligt tænkt.

Stort set alle villaerne er dog – ligesom enhver bygning af en vis alder – bygget om flere gange gennem årene. Så mens alle husene har en række stilistiske grundtræk, der fortæller om deres oprindelse, er de allerfleste af villaerne i dag et resultat af en lang og spændende, dynamisk historie.

Man har gennem tiden tilført nye arkitektoniske elementer til husene: Nogle gange kvalificeret, hvor det nye har føjet sig smukt til det gamle, så det samlede arkitektoniske resultat er blevet godt, og andre gange mindre kvalificeret, hvor det nye selv efter mange år står i grel modsætning til det gamle. Når villaerne i fremtiden skal bygges om, gælder det derfor om at arbejde *med* den arkitektoniske udvikling, husene er et resultat af, snarere end at gå *imod* den i et forfejlet forsøg på at modernisere sit hus.

Arkitektur er ikke kun et spørgsmål om hovedformer og proportionering, men også om små detaljer, som hver for sig kan synes ubetydelige, men som tilsammen styrker den arkitektoniske kvalitet i et hus. Det er derfor vigtigt at sætte sig ind i husets særlige stilart og kendetegn, inden bygningselementer og detaljer som tag, facader og vinduer skal vedligeholdes eller fornyes.

